

практичні – з використанням фантомів, тренажерів, тренінгових і контролюючих комп'ютерних програм. Активні методи навчання дозволяють активізувати пізнавальну і практичну діяльність інтернів [4]. Ураховуючи важливість досконалого опанування інтернами практичними навичками [4], значна кількість часу відводиться на практичні заняття, з одночасним засвоєнням сучасних теоретичних і практичних знань не тільки з урології, а і з суміжних спеціальностей. Для контролю рівня фахових знань і вмінь інтернів застосовується тестовий контроль: для визначення базового рівня знань, на проміжних етапах поточного контролю, піврічного і річного підсумкового контролю.

Навчання в інтернатурі розділене між заочною базою навчання і кафедрою урології. Лікарі-інтерни беруть участь у роботі урологічного відділення і поліклініки, опановують навички науково-дослідницької діяльності і привчаються до постійного фахового самовдосконалення [3, с. 125; 5, с. 147].

Лекційний курс залишається провідною ланкою навчального процесу [6], що дозволяє ознайомитися з новітніми науковими даними, які відсутні в наявній літературі. Самостійна професійна діяльність потребує досконалих практичних умінь і прийняття рішень в умовах стресу й дефіциту часу [2, с. 157], що досягається на практичних заняттях на основі лекцій і самостійної підготовки [6]. Робота з хворими під керівництвом викладача є ефективним способом досягнення таких цілей.

Самостійна робота стає ефективною за наявності позитивної мотивації до досягнення поставлених цілей та орієнтації на реальну професійну діяльність лікаря-уролога [4]. Використання інноваційних методів максимально наближає навчання до умов практичної діяльності лікаря, дозволяє отримати якісну теоретичну підготовку і вміння самостійного вирішення конкретних практичних питань. Науково-дослідна робота лікарів-інтернів – один із провідних аспектів підвищення наукового рівня [6]. Опанування початкових дослідницьких навичок – найкращий спосіб формування самостійного клінічного мислення.

Висновки. Проблеми в підготовці інтернів-урологів, зумовлені недостатністю часу і недосконалістю навчальної програми, можуть бути подолані зосередженням спільних зусиль на вивченні основних урологічних хвороб та опануванні лікарями-інтернами хірургічних навичок у мінімально необхідному обсязі, застосуванням симуляційних моделей і вдосконаленням традиційних навчальних технологій.

Список використаної літератури

1. Аляев Ю. Г. Новые модели профессионального образования урологов [Электронный ресурс] / Ю. Г. Аляев, Е. А. Безруков; Клиника урологии им. Р. М. Фронштейна Первого МГМУ им. И. М. Сеченова. – Режим доступа: <http://uroandro.ru/articles/novye-modeli-professionalnogo-obrazovaniya-urologov> (Дата обращения: 02.05.2018).
2. Бутвиловский А. В. Развитие профессионального врачебного мышления / [Бутвиловский А. В., Кармалькова Е. А., Бутвиловский В. Э., Кармалькова И. С.] // Медицинский журнал (Республика Беларусь). – 2013. – № 2. – С. 157-158.
3. Дидактические аспекты контроля знаний врачей-интернов / [Ивахненко Р. И., Власенко М. А., Кочуева М. А., Чучелина О. А.] // Актуальні питання післядипломної освіти в Україні: метод.-учб. конф., присвячена 80-й річниці ХМАПО. – Харків, 2003. – С. 125.
4. Инновационные технологии в формировании профессиональной компетенции врача акушер-гинеколога [Электронный ресурс] / [Кулаевский В. А., Хайруллина Ф. Л., Насырова С. Ф. и др.] // Клиническая и экспериментальная хирургия: Электронный научно-практический журнал JECS.RU. – Режим доступа: <http://jecr.ru/view/300/> (Дата обращения: 02.05.2018).
5. Міцність знань студентів – невід'ємна умова успішності подальшої професійної діяльності / [Тарапата М. І., Кравцов П. Я., Попов Б. Г. та ін.] // Матеріали науково-практичної конференції «Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів: досвід, проблеми та перспективи», 20–21 квітня 2004 р. – Харків, 2004. – С. 147-148.
6. Современные аспекты преподавания урологии студентам международного медицинского факультета Донецкого национального медицинского университета [Электронный ресурс] / [Кривобок А. Г., Шамраев С. Н., Виненцов Ю. А., Сохин С. А.] // Global international scientific analytical project. – Режим доступа: <http://gisap.eu/ru/node/1639> (Дата обращения: 02.05.2018).
7. Чепуров А. К. Российская система вузовского и последипломного образования по урологии: нужны ли перемены? / Чепуров А. К., Пронкин Е. А., Макаренко А. В. // Андрология и генитальная хирургия. – 2014. – № 4. – С. 54-57.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ»

Свінцицька Н.Л., Пілюгін А.В., Устенко Р.Л., Каценко А.Л., Лазарева К.А., Литовка В.В.

Українська медична стоматологічна академія

Вивітлено актуальність упровадження ефективних методів викладання морфологічних дисциплін іноземним студентам із метою формування в них професійних компетентностей.

Ключові слова: освіта у вищих медичних закладах, професійні компетентності, формування клінічного мислення, анатомія, морфологія.

The article points out that the implementation of effective methods of teaching morphological subjects to foreign students with the purpose of forming their professional competences remains an urgent issue.

Keywords: education in higher medical institutions, professional competences, formation of clinical thinking, anatomy, morphology.

В Українській медичній стоматологічній академії, як і в більшості медичних ЗВО, значна увага приділяється підготовці іноземних громадян. Як засвідчує світова практика, така скерованість навчального закладу має низку переваг: визнання у світовій системі вищої освіти, підвищення рейтингу академії на міжнародному рівні. Іноземні громадяни є носіями інформації у своїх країнах про конкретний вищий навчальний заклад, політичний устрій, економічний і соціокультурний потенціал, ступінь розвитку держави. Навчання іноземних громадян стає прямою інвестицією в систему освіти України, відкриває нові економічні можливості для вітчизняних медичних вищих навча-

льних закладів і підсилює їхню конкурентоспроможність на міжнародних ринках вищої освіти, дає для студентів можливість стажування чи спеціалізації у країнах Європи, Канади, США [1;3].

Як відомо, професійна компетентність людини становить собою певну структуру. Це професійні знання і здатність до професійного мислення; перелік окремих умінь і практичних навичок, певний практичний досвід використання знань у різних ситуаціях, а також такі особистісні якості як здатність до професійної творчості, зацікавленість у результатах своєї роботи, позитивний підхід до професійних обов'язків, внутрішня ініціативність і прагнення до професійної самореалізації. Крім того, професійна компетенція передбачає вміння сконцентрувати в конкретній ситуації знання і вміння. Тому показником компетентності випускника вишу є не тільки засвоєння певного обсягу знань, а й здатність використовувати їх на практиці, самостійно приймати рішення, аналізувати і засвоювати нову інформацію, виконувати певні професійні й соціальні функції. Тому з перших днів навчання професорсько-викладацький склад має прагнути досягти правильної орієнтації іноземних студентів, урахувавши складнощі в засвоєнні матеріалу, пов'язані з мовним бар'єром, базовим рівнем підготовки. Існує необхідність надати їм можливість усвідомити: кожен із них відповідальний за себе, медична наука – одна з найскладніших наук, і що тільки зацікавлений мотивований підхід та неодмінна старанність у процесі навчання забезпечать кожному з них сприятливі умови для оволодіння нею [4;9].

На становлення професійної свідомості студента – майбутнього лікаря впливає виховна робота викладачів. Як загальновідомо, бажаного успіху виховної роботи можна досягти лише в тому разі, якщо на кафедрі буде панувати принцип, за яким викладач на кожному занятті, незалежно від того, буде це лекція чи практичне заняття, вважатиме своїм прямим обов'язком проводити навчальний процес з іноземними студентами як єдину навчально-виховну дію. Перш за все, це стосується високої самодисципліни викладача, заздалегідь продуманої, хронологічно розрахованої програми заняття. Тільки за цих умов студент у особі викладача вбачає інтелігентну, доброзичливу, високоінтелектуальну особу, яка зацікавлена в передачі практичних знань, свого життєвого досвіду такою мірою, щоб студенту забалоалося брати з нього приклад, бути схожим на нього, знати стільки, скільки знає він [2;7]. Проте навчальний процес у медичному ЗВО не має перетворюватися на школярський. Адже здобуті пасивним способом знання недовготривалі: їх вистачає лише на те, щоб студент зміг успішно скласти іспит. Тому принципово важлива тактика надання максимально можливої питомої ваги самостійній роботі студентів у всіх видах практичних вправ. Тому що довготривалими є лише знання, здобуті студентами активно, за рахунок особистих зусиль. У зв'язку з цим кожне практичне і лекційне заняття має починатися з мотиваційного аспекту вивчення навчальної теми, а викладач мусить мати клінічну практику й ораторські здібності, завдяки яким він зможе донести до майбутніх лікарів складові найскладнішої науки – медицини.

З метою оптимізації навчального процесу під час вивчення дисципліни «Анатомія людини» дієвим стає залучення іноземних студентів до роботи в студентському науковому гуртку кафедри. По-перше, під час підготовки доповідей, які студенти готують до виступу на засіданнях гуртка, вони поглиблено вивчають науковий матеріал, використовуючи велику кількість додаткової літератури, Інтернет, що значно розширює їхній кругозір. По-друге, іноземні студенти опановують практичні навички під час роботи над виготовленням анатомічних препаратів, опановують основні морфологічні методи дослідження органів (препарування, ін'єкційно-корозійний, морфометричний та ін.) [6;8].

Застосування ігрового методу на кафедрі анатомії людини активізує навчальний процес. Так, ідея «гри в слова» полягає в тому, що перший студент називає анатомічний термін, а наступний підбирає термін на літеру, якою закінчується перше слово. Наприклад: *mandibula* → *apertura* → *арех* і т.д. А з метою ускладнення завдань рекомендується проводити гру за певною тематикою: остеологія, краніологія, синдесмологія, міологія, спланхнологія і т.ін. Під час інтелектуальної гри перевіряються знання студентів з анатомії людини за певною темою, вносяться корективи у вимову терміна: наголос, правильність закінчення. Такі заняття оживляють атмосферу в навчальній кімнаті, спонукають студентів повторювати навчальний матеріал [5].

З метою унаочнення навчального процесу викладачами за активної участі студентів створено кілька «німих» стендів з анатомічними малюнками для контролю знань. Стенди інформативні, мають сучасний дизайн, дають змогу швидко і диференційовано перевірити знання студентів із різних розділів дисципліни «Анатомія людини». Кафедра має настінні стенди з анатомії серцево-судинної й травної систем, морфології черепних нервів, аномалій розвитку ротової порожнини, зубів, грудної клітки, черепа, функціональних методів дослідження судин, сечостатевої системи. Щороку на кафедрі проводяться конкурси на кращий анатомічний малюнок, вірш, ребус. Найкращі роботи відзначаються заохочувальними балами, що має дуже позитивні відгуки з боку студентів.

З метою покращення підготовки медичних кадрів необхідно використовувати комп'ютерний або письмовий тестовий контроль знань, який дозволяє охопити великий обсяг навчального матеріалу і чітко розмежувати знання іноземних студентів, підвищити об'єктивність оцінок. Зазначимо, що ситуаційні завдання з клінічним ухилом дозволяють диференційовано оцінити рівень знань. Цей метод дає можливість підготувати студентів до складання ліцензійного іспиту «Крок-1. Стоматологія» і «Крок-1. Лікувальна справа».

Бути витриманим, чемним, але досить вимогливим до кожного студента – це девіз викладача. Тому основним мірилом якості роботи з іноземними студентами є чітко налаштований навчальний процес, його органічне поєднання з клінічною діяльністю. І тут важливу роль відіграє особистість викладача, те, як він спілкується зі студентами, колегами, допоміжним персоналом. Крім того, підготовка фахівців медичного і стоматологічного профілів має бути зорієнтованою на пріоритетні проблеми охорони здоров'я в країні та світі, напрямки їх розв'язання через певні реформаторські дії в медичній галузі.

Отже, поєднання різних методів викладання навчального матеріалу з акцентом на зв'язок теоретичних тем із клінічними дисциплінами, застосування принципу індивідуального підходу, використання новітніх наочних засобів, активізація самостійної позааудиторної роботи дозволять забезпечити успішне виконання іноземними студентами навчальної програми з дисципліни «Анатомія людини».

Висновок. Аби досягти максимального розвитку здібностей іноземних студентів і забезпечити якість підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог, керівництво медичного ЗВО створює всі умови, аби студент зміг на відповідних кафедрах поступово оволодіти обраною ним спеціальністю лікаря. Завдання професорсько-

викладацького складу при цьому полягає в тому, щоб методично забезпечити оптимальні можливості для оволодіння студентом відповідним розділом медичної науки і постійно контролювати цю роботу.

Список використаної літератури

1. Дейнега Т.Ф. Напрями вдосконалення підготовки майбутніх лікарів у сучасних умовах на кафедрі анатомії людини / Т.Ф. Дейнега, Н.Л. Свінцицька, В.О. Рогуля // Основні напрями удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: навчально-наукова конференція з міжнародною участю, 26 березня 2015 р. – Полтава, 2015. – С. 71-73.
2. Довгаль Г.В. Шляхи покращення успішності студентів фундаментальних кафедр медичних вузів на прикладі кафедри анатомії людини / Г.В. Довгаль, О.О. Нефьодова, М.Ю. Жаріков та ін. // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип.2, т. 3 (109). – С. 94-97.
3. Дубровіна О.В. Інноваційні технології оптимізації самостійної роботи студентів при підготовці майбутніх лікарів-стоматологів із пропедевтики хірургічної стоматології та анатомії людини у вищих медичних навчальних закладах України / О.В. Дубровіна, А.І. Панькевич, О.О. Шерстюк [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів: навчально-наукова конференція з міжнародною участю, 23 березня 2017 р. – Полтава, 2017. – С. 54-55.
4. Свінцицька Н.Л. Труднощі, що виникають при викладанні дисципліни «Анатомія людини» іноземним студентам, та шляхи їх вирішення / Н.Л. Свінцицька, О.К. Солдатов, І.М. Солдатов // Світ медицини та біології. – 2010. – №3. – С. 137-139.
5. Свінцицька Н.Л. Формування професійної свідомості у майбутніх лікарів на кафедрі анатомії людини ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» / Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Я.А. Цветкова [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – Полтава, 2011. – Т. 11. – Вип. 4 (36), ч.2. – С. 178-179.
6. Свінцицька Н.Л. Шляхи підвищення ефективності навчального процесу з анатомії людини / Н.Л. Свінцицька // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип.2, т. 3 (109). – С. 101-104.
7. Свінцицька Н.Л. Досвід впровадження ігрового методу навчання студентів на кафедрі анатомії людини ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» / Н.Л. Свінцицька, О.А. Шерстюк, В.О. Рогуля // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2010. – Т.10, вип.4. – С. 185-186.
8. Свінцицька Н.Л. Робота у студентському науковому товаристві – перша ланка у процесі формування сучасного лікаря / Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Р.Л. Устенко [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2015. – Т.15, вип.2 (50). – С. 39-42.
9. Свінцицька Н.Л. Вплив наукових досліджень викладача на формування сучасного лікаря / Н.Л. Свінцицька, О.О. Шерстюк, Т.Ф. Дейнега [та ін.] // Основні напрями удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: навчально-наукова конференція з міжнародною участю, 26 березня 2015 р. – Полтава, 2015. – С. 213-214.

СУЧАСНА МЕДИЧНА ОСВІТА: МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА

Селіхова Л.Г., Борзих О.А., Лавренко А.В., Герасименко Н.Д., Дігтяр Н.І., Авраменко Я.М., Бєлан О.В., Кайдашев І.П.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано передумови формування змісту підготовки майбутніх лікарів у контексті інтегративного підходу до навчання. Розроблено систему інтеграції наукової та професійно спрямованої практичної підготовки медиків, що має забезпечувати якісний характер змін у навчанні й базується на використанні загальних законів філософії. Охарактеризовано міжнародні, європейські стандарти і рекомендації щодо забезпечення реформування медичної освіти в Україні для підвищення професійного розвитку лікарів.

Ключові слова: якість освіти, медична освіта, поліпшення загальної й спеціальної підготовки студентів, інтегративний підхід.

The article analyzes the prerequisites for forming the content of training future physicians in the context of an integrative learning approach. Developed system of integration of sciences and vocational training of physicians who need to ensure the quality of change in education and based on the use of the general laws of philosophy.

Keywords: quality of education, medical education, improvement of general and special training of students, integrative approach.

Зміст навчання за інтегративного підходу вимагає розуміння форми, функції знань і їхньої структури. Якісно новий рівень інтегрованих знань не зводиться до суми відомостей, отриманих з об'єднаних дисциплін, а забезпечує вищу ефективність підготовки майбутнього фахівця.

Формування змісту професійної підготовки майбутніх лікарів вимагає методологічного обґрунтування, що базується на певних філософських передумовах.

У процесі розробки системи інтеграції наукової та професійно спрямованої практичної підготовки майбутнього лікаря можна лише прогнозувати майбутній розвиток якостей студентів, важливих для конкретного фаху. Для його створення ця система має одночасно забезпечувати якісний характер змін суб'єкта навчання, незворотність змін та їх визначену направленість. Нині накопичено чималий досвід інтегрування багатьох дисциплін і відбувається рух від часткової до глобальної інтеграції в сучасному освітньому просторі. Основне завдання такої інтеграції в умовах нової парадигми вищої освіти полягає в тому, щоб вона стала ефективним інструментом професійної діяльності, забезпечуючи відповідність вимогам до сучасних фахівців із медицини.

Основними, принципово новими напрямками розвитку освіти треба вважати такі: спрямованість на інноваційний тип розвитку суспільства на основі ефективного використання наукових знань і нових технологій, що спрямовані на використання можливості скоротити ресурсоспоживання; орієнтація на систему освіти в майбутньому.

В умовах стрімкого розвитку інноваційних технологій та доказової медицини в практику роботи закладів охорони здоров'я впроваджено нові методи лікування і діагностики захворювань, інформаційні й сучасні телемедичні